

การถ่ายทอดบทเพลงเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
บรมนาถบพิตรสู่การขับร้องประสานเสียง: การตีความเพลงและการสอน

Transmission of Compositions Dedicated to the Late King Bhumibol
Adulyadej through Choral Arrangements: Interpretation and Instruction

ภาวศุทธิ์ พิริยะพงษ์รัตน์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) จัดให้มีการเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร 5 เพลงได้แก่ในหลวงของแผ่นดิน ต้นไม้ของพ่อ โอ้พระคันทรง พระราชาในนิทาน และเพลงของพ่อ ให้มีมาตรฐานการขับร้องประสานเสียงตามมาตรฐานสากล 2) นำเสนอแนวทางการสอนบทเพลง 3) ศึกษาผลที่ได้จากการนำวิธีสอน 4) ประเมินวิธีการสอนโดยผู้เรียนและผู้ฟัง วิธีดำเนินการวิจัยคือ 1) จัดให้มีการเรียบเรียงบทเพลงเฉลิมพระเกียรติฯ ตามข้างต้น 2) วิเคราะห์บทเพลง 3) ออกแบบการสอนขับร้องประสานเสียง 4) เสนอวิธีสอนโดยการสาธิต 5) ผู้ฟังและนักร้องในวงขับร้องประสานเสียงจำนวน 21 คน ประเมินวิธีการสอน

ผลการวิจัยพบว่าผู้ขับร้องมีความซาบซึ้งในบทเพลง วิธีการสอนช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจการขับร้อง เพลงมากขึ้น และมีทักษะอื่น ๆ เพิ่มขึ้น ส่วนผู้ชมมีความพอใจในความไพเราะหลากหลายของเพลง และมีความเข้าใจในการสอนขับร้องประสานเสียงมากขึ้น

คำสำคัญ: การถ่ายทอดบทเพลง / การสอนขับร้องประสานเสียง / บทเพลงเฉลิมพระเกียรติ / การตีความเพลง / สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

Abstract

This mixed-method research aims: 1) to commission the choral arrangements of five songs dedicated to the late King Bhumibol Adulyadej, namely, Nai Luang Khong Phaen Din, Ton Mai Khong Phor, Oh Phra Khuen Suang, Phra Racha Nai Nitahn, and Phleng Khong Phor, to add to the Thai choral repertoire; 2) to design guidelines for the effective teaching of the five choral arrangements; 3) to study the results of the teaching guidelines; and 4) to evaluate the teaching effectiveness by choral singers. The research process is: 1) commission choral arrangements; 2) analyze the arrangements; 3) design teaching guidelines appropriate for the arrangement; 4) demonstrate teaching in the form of lecture recital; and 5) the audience and 21 singers evaluate the effectiveness of the teaching.

The evaluation results of the singers show an increased level of the appreciation of the songs. They also report that the instructions facilitate a deeper understanding of the melody, harmony and rhythm of the pieces, and increased other music skills. The audience reported satisfaction with the selection and variety of the pieces, and a clear understanding of how to teach the pieces.

KEYWORD: MUSIC TRANSMISSION / CHORAL INSTRUCTION / PRAISE MUSIC / INTERPRETATION / KING BHUMIBOL ADULYADEJ

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

ในประเทศไทยกิจกรรมการขับร้องประสานเสียงได้รับความสนใจจากสถานศึกษาและบุคคลทั่วไปเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการที่มีวงขับร้องประสานเสียงในระดับโรงเรียน ชมรมในมหาวิทยาลัย การเรียนการสอนดนตรีในมหาวิทยาลัย ตลอดจนวงระดับชุมชนอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากการจัดตั้งวงขับร้องประสานเสียงมีค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงเมื่อเทียบกับการตั้งวงดนตรีประเภทอื่น ๆ และในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา หน่วยงานราชการโดยกระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงศึกษาธิการ ก็ได้มีการจัดการประกวดเวทีระดับประเทศให้กับวงขับร้องประสานเสียงระดับโรงเรียนจากทั่วประเทศ เช่น การประกวดขับร้องประสานเสียงในโครงการส่งเสริมศิลปป็นรุ่นเยาว์ จัดโดยสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม ในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2553 และงานศิลปะหัตถกรรมนักเรียน จัดโดยสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการที่จัดขึ้นทุกปี ซึ่งทั้งสองรายการนั้น ผู้วิจัยมีโอกาสเป็นกรรมการวางแผนจัดการประกวดขับร้องประสานเสียงและเป็นกรรมการตัดสินในปี พ.ศ. 2554-2558 เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมกิจกรรมการขับร้องประสานเสียงและมาตรฐานในการขับร้องประสานเสียงให้มีมากขึ้นภายในประเทศ การจัดและตัดสินการแข่งขันดังที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยพบว่า บทเพลงที่นิยมนำมาขับร้องประสานเสียงมากที่สุดประเภทหนึ่งในการประกวดขับร้องประสานเสียงในระดับโรงเรียน คือ บทเพลงพระราชนิพนธ์และบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเทิดพระเกียรติพระบรมราโชวาทและคำสอน แสดงความจงรักภักดี และความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา ประชาชนชาวไทยต่างมีความโศกเศร้าอาดูรอย่างหาที่สุดมิได้ ในช่วง 100 วันแรกของการสวรรคต ได้มีการบรรเลงเพลงที่เคยใช้เป็นเพลงเทิดพระเกียรติเนื่องในวโรกาสต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อแสดงความอาลัยและรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยเมื่อครั้งยังทรงพระชนม์อยู่ โดยมีการจัดการแสดงดนตรีและบทเพลงเหล่านี้ขึ้นโดยหน่วยงานราชการและเอกชนทั่วราชอาณาจักร ดังนั้น บทเพลงที่เคยใช้เพื่อเทิดพระเกียรติเหล่านี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการใช้ที่ผิดแผกไปจากเดิม คือปรับเปลี่ยนมาใช้ในการบรรเทาความโศกเศร้าและเพื่อระลึกถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนขับร้องประสานเสียงในระดับโรงเรียนที่พบในการประกวดขับร้องประสานเสียง การอบรม และเทศกาลขับร้องประสานเสียงที่ผู้วิจัยเป็นผู้จัดและ/หรือเป็นวิทยากรในช่วงปี พ.ศ. 2557-2560 จากจังหวัดตรัง (สุภาคินัย จันทากุล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 พฤศจิกายน 2558) เชียงใหม่ (ศุภมิตร ประสบเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 เมษายน 2560) ลำปาง (Peggy Chiu, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 กุมภาพันธ์ 2559) สงขลา (ปิยะวัฒน์ ช่วยวงศ์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 พฤศจิกายน 2558) น่าน (รังสฤษฎ์ สอนทะ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 30 มีนาคม 2560) บุรีรัมย์ (นันทพงษ์ แพงเพ็ง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 8 มีนาคม 2561) และกรุงเทพมหานคร (สิทธิพร วิสุทธิแพทย์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 30 กรกฎาคม 2560) พบว่า ยังขาดบทเพลงขับร้องประสานเสียงภาษาไทย รวมทั้งเพลงในกลุ่มเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ยังไม่มีการเรียบเรียงสำหรับขับร้องประสานเสียงแบบไม่มีเครื่องดนตรีประกอบหรือใช้เพียงเปียโนบรรเลงประกอบที่เรียบเรียงอย่างถูกต้องตามแบบแผน และได้มาตรฐานวิชาการด้านขับร้องประสานเสียง ที่สามารถใช้สอนวงขับร้องประสานเสียงในระดับโรงเรียนที่เผยแพร่กว้างขวางและเพียงพอ นอกจากนั้นยังประสบปัญหาในเรื่องของวิธีการสอนขับร้องประสานเสียงอีกด้วย

จากที่มาและความสำคัญของปัญหา ทั้งในประเด็นเรื่องการขาดแคลนบทเพลงและแนวทางการสอนตามข้างต้น และในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากรทางการศึกษาด้านดนตรีศึกษา ซึ่งในสายงานต้องให้ความสำคัญทั้งเนื้อหาการสร้างสรรคดนตรี และวิธีการการสอน ควบคู่กันไป ผู้วิจัยจึงมีความตั้งใจที่จะเห็นวงการขับร้องประสานเสียงไทยมีบทเพลงเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สำหรับขับร้องเพื่อเฉลิมพระเกียรติ ที่เรียบเรียงขึ้นโดยผู้มีประสบการณ์เฉพาะทางในการประพันธ์และเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงขับร้องประสานเสียง เพื่อให้ชาวไทยได้สัมผัสงานสร้างสรรค์บทเพลงเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร นี้ในรูปแบบของการขับร้องประสานเสียงที่มีคุณภาพ และยังมีแนวทางการสอนขับร้องประสานเสียงขั้นสูงที่ผู้วิจัยเสนอและใช้ในการสอนบทเพลงเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เหล่านี้ให้ได้คุณภาพในการแสดง เพื่อวงขับร้องประสานเสียงอื่น ๆ ทั้งระดับสถานศึกษาและระดับผู้สนใจทั่วไปจะสามารถนำไปเผยแพร่และถ่ายทอดบทเพลงเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เรียบเรียงสำหรับขับร้องประสานเสียงได้อย่างมีคุณภาพเช่นกัน

การทบทวนวรรณกรรม

1) เกี่ยวกับการวิเคราะห์บทเพลง

กอร์ดอน แลมป์ (Lamb, 1988) ผู้อำนวยการด้านขับร้องประสานเสียง อธิบายสิ่งที่ต้องพิจารณาในการวิเคราะห์เพลงสำหรับผู้สอนเพลงไว้เป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. สิ่งที่ต้องพิจารณาด้านแนวทำนอง (melodic considerations) ต้องคำนึงถึงประเภทของทำนอง บันไดเสียงเมเจอร์ ไมเนอร์ โหมด หรือหลายระบบรวมกัน ประโยคเพลง แนวสูงขึ้นหรือต่ำลง ขึ้นคู่ แนวทำนอง
2. สิ่งที่ต้องพิจารณาด้านเสียงประสาน (harmonic considerations) ผู้สอนเพลงต้องเข้าใจสำเนียง (idiom) ของเสียงประสาน (Harmony) ของบทเพลง ทั้งเพลงจะสามารถเข้าใจความต่อเนื่องลื่นไหลของเสียงประสานได้ ต้องพิจารณาสิ่งต่าง ๆ เช่น ระบบเสียงประสาน จังหวะการดำเนินคอร์ด การใช้ขึ้นคู่แบบกระด้าง การเปลี่ยนกุญแจเสียงหรือการย้ายกุญแจเสียง
3. สิ่งที่ต้องพิจารณาด้านจังหวะ (rhythmic considerations) การพิจารณาเรื่องทำนองและเสียงประสานจะช่วยให้ผู้สอนเพลงเห็นถึงโครงสร้างจังหวะในภาพรวม แต่การวิเคราะห์จังหวะเพิ่มเติมจะช่วยให้เห็นมิติที่ย่อยลงของจังหวะ ความเร็ว เครื่องหมายกำหนดจังหวะ และรูปแบบต่าง ๆ ของจังหวะ

2) เกี่ยวกับการคัดเลือกและประเมินบทเพลงขับร้องประสานเสียง

ในส่วนของการคัดเลือกบทเพลงขับร้องประสานเสียงที่มีคุณภาพนั้น นักปรัชญาดนตรี วิลเลียม เจมส์ เฮนเดอร์สัน (Henderson, 1898) กล่าวว่าไว้ว่า จะต้องพิจารณา 1) ความงดงาม ไพเราะ 2) ความชาญฉลาดในการประพันธ์ และอารมณ์ความรู้สึกของเพลง ร่วมกัน

ฮิลลารี อ็พเฟลชตัดท์ (Apfelstadt, 2000) ได้ระบุคุณลักษณะของบทเพลงขับร้องประสานเสียงที่ดีไว้ว่าควรต้อง 1) มีเนื้อหาคำร้องที่เหมาะสม 2) มีช่วงกว้างของเสียง (range) ที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน 3) มีระดับความยากที่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน และ 4) มีความเหมาะสมในการบรรจุเป็นโปรแกรมการแสดง

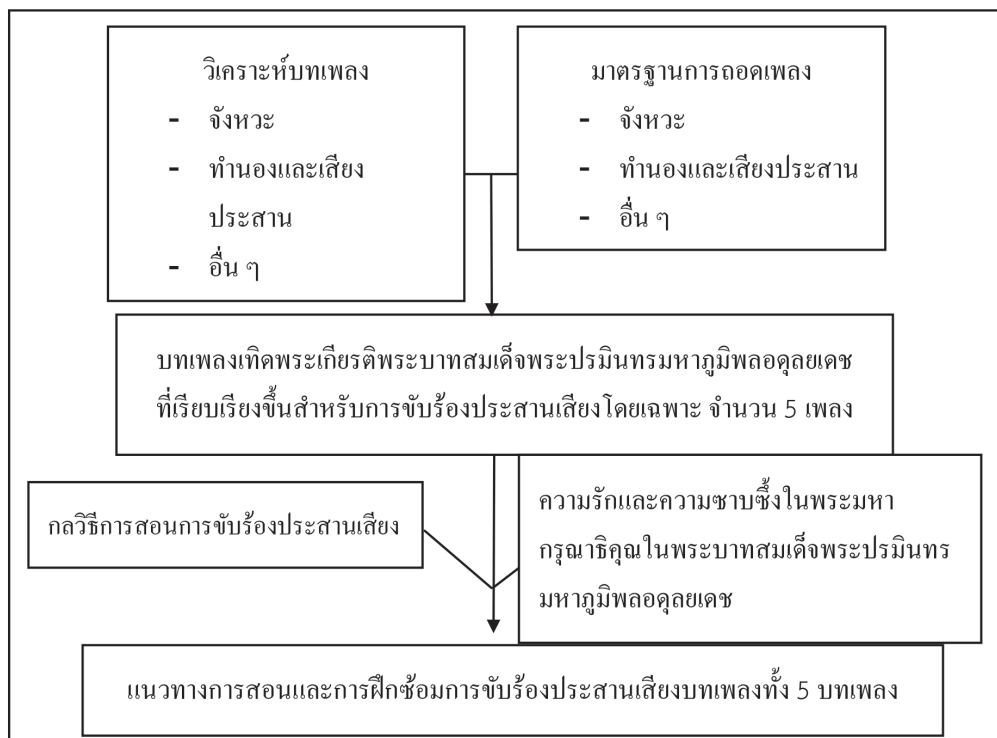
นอกจากนั้น Dean (2011) ได้กำหนดเกณฑ์คุณค่าของบทเพลงขับร้องประสานเสียงไว้ว่า จะต้องมียุคค่าทั้งทางสุนทรีย์ และคุณค่าทางการสอน และยังได้เสนอวิธีการประเมินบทเพลงไว้อีกด้วย

3) เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางดนตรีที่ใช้สำหรับการสอนขับร้องประสานเสียง

Gordon (2007) นำเสนอโมเดลการสอนแบบ องค์กรวม (whole) / แยกย่อย (part)/ องค์กรวม (whole) เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบนำเสนอองค์กรวมก่อนเพื่อให้เห็นภาพรวม จากนั้นจึงแยกศึกษาในประเด็นหรือทักษะที่ต้องการพัฒนาอย่างเฉพาะเจาะจง แล้วนำประเด็นที่แยกศึกษากลับเข้าบรรจุในองค์กรวมอีกครั้งโดยในครั้งนี้นักเรียนมีทักษะได้รับการพัฒนามากขึ้นกว่าในการเสนอแบบองค์กรวมในครั้งแรก

Yarbrough and Price (1989) ได้นำเสนอโมเดลการสอนทักษะแบบ “Sequential Pattern” มี 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ 1) การนำเสนองานที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติ (presentation of task) 2) ผู้เรียนทำการปฏิบัติ (student response) และ 3) การเสริมแรง (reinforcement) ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้สอนให้การเสริมแรงในกรณีที่ผู้เรียนปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและแก้ไขในสิ่งที่ผู้เรียนยังทำไม่ได้ จากนั้นบอกให้ผู้เรียนปฏิบัติใหม่อย่างไร ซึ่งสิ่งที่บอกครั้งใหม่นี้เป็นการวนกลับไปสู่ขั้นตอนที่ 1 ของงาน (task) ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อจัดให้มีการเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จำนวน 5 เพลง ให้มีความเป็นมาตรฐานของการขับร้องประสานเสียงในระดับสากล และเพื่อเพิ่มจำนวนเพลงในคลังเพลงขับร้องประสานเสียงภาษาไทย
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการสอนการขับร้องประสานเสียงจากบทเพลงที่เรียบเรียงขึ้นใหม่
3. เพื่อศึกษาผลที่ได้จากการถ่ายทอดบทเพลงผ่านวิธีสอน
4. เพื่อประเมินการยอมรับหรือมุมมองที่นักเรียนประสานเสียงมีต่อวิธีการสอนที่นำเสนอ

วิธีการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (mixed research method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และเชิงปริมาณ (quantitative research) ที่นำเสนอแนวทางการสอนการขับร้องประสานเสียงบทเพลงเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยมีขั้นตอนในการคัดสรรที่มาของบทเพลงด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จัดทำการเรียบเรียงเสียงประสานเสียงบทเพลงสำหรับการขับร้องประสานเสียง และนำเสนอแนวทางการสอนการขับร้องประสานเสียงบทเพลงเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร บทเพลงเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ศึกษาข้อมูลเอกสาร บทเพลงเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกรอบการวิจัยโดยแบ่งหัวข้อออกเป็น

1. ศึกษาความเป็นมาและสภาพของการขับร้องประสานเสียงในประเทศไทย
2. ศึกษาลักษณะของการเรียบเรียงเสียงประสานเสียงบทเพลงสำหรับการขับร้องประสานเสียง
3. ศึกษารูปแบบการสอนการขับร้องประสานเสียง

ขั้นที่ 2 กำหนดประชากร

1. ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) แบ่งออกเป็นกลุ่ม ได้แก่

1.1 บทเพลง: บทเพลงเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกบทเพลงจำนวน 5 เพลง โดยคัดเลือกจากบทเพลงจากแหล่งต่าง ๆ เช่น โน้ตเพลงจากผู้ประพันธ์เพลง ไฟล์เสียง ซีดี ฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์กาญจนาภิเษก เว็บไซต์กรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น โดยแบ่งบทเพลงออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มบทเพลงที่ประพันธ์ก่อนวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นวันทรงเสด็จสวรรคต จำนวน 3 เพลง และ 2) กลุ่มบทเพลงที่ประพันธ์ตั้งแต่วันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นวันทรงเสด็จสวรรคต จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2559 จำนวน 2 บทเพลง รวมทั้งสิ้น 5 บทเพลง พิจารณาคัดเลือกโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาแต่ละเพลงแยกจากกันและพิจารณาความหลากหลายของทั้ง 5 เพลงจากมุมมองของการนำเพลงออกแสดงในลักษณะคอนเสิร์ต (concert programing) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- 1) เป็นบทเพลงที่มีคุณภาพทั้งด้านคำร้องและทำนอง และเป็นที่รู้จักพอสมควร โดยไม่ได้คำนึงถึงความเป็นเพลงยอดนิยมเป็นหลัก
- 2) มีความหลากหลายในด้านสังกัดของเพลงและแนวดนตรี
- 3) มีศักยภาพที่จะนำมาเรียบเรียงและทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มพูนทักษะด้านการขับร้อง โสตประสาท และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและดนตรีขับร้องประสานเสียง

บทเพลงเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่คัดเลือกจำนวน 5 บทเพลง ได้แก่

1. ในหลวงของแผ่นดิน ประพันธ์คำร้องโดย วิเชียร ตันติพิมลพันธ์ ประพันธ์ทำนองและเรียบเรียงโดย สราวุธ เลิศปัญญาสุข
2. เพลงของพ่อ ประพันธ์โดย ชีวิน (บอย) โกสิยพงษ์
3. ต้นไม้ของพ่อ ประพันธ์คำร้องโดย นิติพงษ์ ห่อนาค ประพันธ์ทำนองและเสียงประสานโดย อภิไชย เย็นพูนสุข
4. โอ้พระคเณศวร ประพันธ์โดย รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ดิงส์ลูชลี
5. พระราชาในนิทาน ประพันธ์คำร้องโดย มาเซน อาลี ซาห์ เรียบเรียงโดย ใจเอื้อ โภศลชนสังกร และ มาเซน อาลี ซาห์

โดยบทเพลงลำดับที่ 3-1 นั้นประพันธ์ขึ้นก่อนวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 และบทเพลงลำดับที่ 5-4 นั้นประพันธ์ขึ้นตั้งแต่วันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2559

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ: ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการประพันธ์เพลง ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านขับร้องประสานเสียง จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1. ศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร ศิลปินศิลปาธร สาขาดนตรี พ.ศ. 2551 อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางคศิลป์ตะวันตก คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการประพันธ์เพลง

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีศึกษา

3. อาจารย์พรเทพ วิชชุชัยชาญ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านขับร้องประสานเสียง

1.3 ผู้เรียบเรียงเสียงประสาน: เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้เรียบเรียงเสียงประสานสำหรับขับร้องประสานเสียงที่เหมาะสมสำหรับผู้ขับร้องระดับนักเรียน เพื่อจะให้บทเพลงได้ถูกนำไปใช้ในวงกว้าง จึงจำเป็นที่จะต้องให้ผู้เรียบเรียงเสียงประสานที่เข้าใจเสียงร้องและความสามารถของนักร้องประสานเสียงในระดับนักเรียนมัธยม เนื่องจากเป้าหมายการเรียบเรียงเสียงประสานแบบครบสี่แนว (SATB - Soprano, Alto, Tenor, และ Bass) จึงมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียบเรียงเสียงประสานดังนี้

- 1) มีประสบการณ์ในการขับร้องประสานเสียงอย่างน้อย 5 ปี
- 2) มีวุฒิการศึกษาด้านการประพันธ์ดนตรีตะวันตก
- 3) มีประสบการณ์ในประพันธ์และ/หรือการเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงขับร้องประสานเสียงนักเรียน อย่างน้อย 5 ปี

ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือก อาจารย์อามานต์ จันทรวีโรจน์ เป็นผู้ดำเนินการเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ในครั้งนี้

1.4 กลุ่มนักร้องประสานเสียง: ผู้วิจัยเลือกใช้กลุ่มคณะนักร้องประสานเสียงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Chulalongkorn University Chamber Choir) ซึ่งมีสมาชิกเป็นนิสิตที่ศึกษาวิชาเอกดนตรี เนื่องจากเวลาในการสอนมีจำกัด จึงเลือกใช้กลุ่มนักร้องมีความสามารถในการอ่านโน้ตแบบฉับพลัน (sight-reading) ในระดับดีมาก เพื่อไม่ต้องใช้เวลาในการเรียนโน้ตเพลงและมีประสบการณ์ในการขับร้องประสานเสียงระหว่าง 2-4 ปี มีความยืดหยุ่นในการปรับวิธี

การร้องตามแนวทางการสอนได้ดี โดยคัดนักเรียนจำนวน 21 คนจากจำนวนทั้งสิ้น 45 คนตามความสามารถในการร้องและอ่านโน้ต แบ่งออกเป็น 4 แนวเสียง ได้แก่ โซปราโน อัลโต เทเนอร์ และเบส

ขั้นที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. บันทึกการวิเคราะห์เนื้อหาบทเพลง
2. แบบบันทึกการสอน
3. แบบสอบถามสำหรับกลุ่มคณะนักร้องประสานเสียงกลุ่มตัวอย่าง ด้านกลวิธีการสอน บทเพลงและการตีความบทเพลง สร้างเป็นแบบสอบถามประเภทประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale)
4. แบบสอบถามความพึงพอใจในการชมการสาธิตการสอนประกอบการแสดงบทเพลง
 - 4.1 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สร้างเป็นแบบเลือกตอบ
ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการชมการสาธิตการสอนประกอบการแสดงบทเพลง สร้างเป็นแบบสอบถามประเภทประเมินค่า 5 ระดับ

ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์บทเพลง
2. ส่งบทเพลงให้ผู้ทรงคุณวุฒิคัดเลือก
3. คัดสรรผู้เรียบเรียงเสียงประสานเสียงสำหรับบทเพลงที่จะนำมาใช้ในการสอน
4. ประสานงานและติดตามผลการเรียบเรียงเสียงประสานของบทเพลงจากผู้เรียบเรียง
5. ส่งบทเพลงให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ปรับปรุง
6. วิเคราะห์บทเพลงที่เรียบเรียง ทำแผนการสอน
7. ทดลองสอนและบันทึกการสอน เพื่อรวบรวมผลการสอนในแต่ละครั้งเพื่อสรุปเป็นแนวทาง
8. ส่งแบบสอบถามให้คณะนักร้องประสานเสียง
9. รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามของคณะนักร้องประสานเสียง นำมาวิเคราะห์เนื้อหาและสถิติ เพื่อนำมาสรุปและปรับปรุงการสอน
10. นำเสนอการสาธิตการสอนประกอบการแสดงบทเพลงในรูปแบบคอนเสิร์ต

11. ส่งแบบสอบถามให้กับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าชมการสาธิตการสอนประกอบ
การแสดงบทเพลงในรูปแบบคอนเสิร์ต
12. รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์เนื้อหาและสถิติ เพื่อนำมา
สรุปและเขียนเป็นรายงาน

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร นำมาวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบของ
ความเรียง และข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณนำเสนอในรูปแบบของ
ตารางและความเรียง โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ขั้นที่ 6 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการสอนการขับร้องประสานเสียง
บทเพลงเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย จากนั้นจึง
นำข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็นแนวทางการสอนการขับร้องประสานเสียงบทเพลงเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร นำเสนอในรูปแบบรายงาน
การวิจัย

ผลการวิจัย

1) การเรียบเรียงและการวิเคราะห์บทเพลงเฉลิมพระเกียรติฯ

1.1) บทเพลงขับร้องประสานเสียงจำนวน 5 เพลงที่เรียบเรียงโดยอาจารย์
อมานต์ จันทวิโรจน์ ได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประพันธ์เพลง ดนตรีศึกษา
และการสอนขับร้องประสานเสียง ได้ค่าความเหมาะสมทั้งด้านคุณค่าทางการสอนและคุณค่า
ทางสุนทรียะ โดยสรุปดังนี้

ตาราง 1 ผลการประเมินบทเพลงโดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ความหมาย
1. เพลง ในหลวงของแผ่นดิน	4.97	0.04	มากที่สุด
2. เพลง เพลงของพ่อ	4.94	0.09	มากที่สุด
3. เพลง ต้นไม้ของพ่อ	4.97	0.04	มากที่สุด
4. เพลง โอ้พระคันทรวง	4.85	0.18	มากที่สุด
5. เพลง พระราชาในนิทาน	4.91	0.14	มากที่สุด
รวม	4.92	0.09	มากที่สุด

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญโดยรวม พบว่า เพลงในหลวงของแผ่นดินและเพลงต้นไม้ของพ่อได้รับคะแนนความประเมินสูงสุดที่ระดับมากที่สุด ($M = 4.97$, $SD = 0.04$) รองลงมาคือเพลงเพลงของพ่อ ($M = 4.94$, $SD = 0.09$) เพลงพระราชาในนิทาน ($M = 4.91$, $SD = 0.14$) และลำดับสุดท้ายคือเพลงโอ้พระคันทรวง ($M = 4.85$, $SD = 0.18$) โดยทุกบทเพลงได้คะแนนการประเมินในระดับดีมาก

1.2) การวิเคราะห์บทเพลง

บทเพลงที่ 1 ในหลวงของแผ่นดิน บทเพลงมีความยาวทั้งสิ้น 87 ห้อง เรียบเรียงตามบันไดเสียงของเพลงตันฉบับ คือเริ่มต้นในบันไดเสียง ดี เมเจอร์ 39 ห้อง จากนั้นเปลี่ยนบันไดเสียงเป็น อี เมเจอร์ ในห้องที่ 40 และ อี แฟลท เมเจอร์ ในห้องที่ 61 และจบในบันไดเสียง อี แฟลท เมเจอร์ เครื่องหมายกำหนดจังหวะเป็นไปตามตันฉบับ คือ อยู่ในอัตราจังหวะ 4/4 ยกเว้นห้องที่ 56 อยู่ในอัตราจังหวะ 2/4

ภาพที่ 1 QR Code โน้ตเพลงในหลวงของแผ่นดิน

ภาพที่ 2 QR Code วิธีโอการแสดงเพลง
ในหลวงของแผ่นดิน

บทเพลงที่ 2 ต้นไม้ของพ่อ บทเพลงมีความยาวทั้งสิ้น 65 ห้อง อยู่ในบันไดเสียง บีแฟลท เมเจอร์ อัตราจังหวะ 4/4 ตลอดทั้งเพลง ตามที่กำหนดไว้ในเพลงตันฉบับ โครงสร้างเพลงเรียบง่าย ผู้เรียบเรียงเสียงประสานเริ่มต้นเพลงด้วยโซปราโนและอัลโต จากนั้นจึงเพิ่มความหนาของรูปพรรณ (texture) ของเพลงโดยเพิ่มแนวเทเนอร์และเบส ตามลำดับ

ภาพที่ 3 QR Code โน้ตเพลงต้นไม้ของพ่อ

ภาพที่ 4 QR Code วิดีโอการแสดงเพลงต้นไม้
ของพ่อ

บทเพลงที่ 3 โอมพระคินสรวง บทเพลงมีความยาวทั้งสิ้น 42 ห้อง ในบันไดเสียง ซี เมเจอร์ และอัตรากำหนดจังหวะ 4/4 ตลอดทั้งเพลง นำเสนอทำนองครั้งแรกโดยโซปราโน และอัลตร้องแบบแนวเสียงเดียว (unison) ตามด้วยเทเนอร์และเบสร้องแนวเสียงเดียว ต่อมาเสนอทำนองโดยมีเสียงประสานลักษณะ descant จากนั้นจึงเป็นการประสานเสียงแบบ โอมโพนีทั้งสี่แนว

ภาพที่ 5 QR Code โน้ตเพลงโอมพระคินสรวง

ภาพที่ 6 QR Code วิดีโอการแสดงเพลง
โอมพระคินสรวง

บทเพลงที่ 4 พระราชาในนิทาน เพลงพระราชาในนิทาน เริ่มต้นในบันไดเสียง บีแฟลทเมเจอร์ มีความยาวทั้งสิ้น 73 ห้อง มีช่วงบทนำ (introduction) ความยาว 4 ห้อง ทำนองเพลงแยกส่วนนำเสนอในแนวเสียงต่าง ๆ เนื้อเพลงของเพลงนี้มีความยาว ดังนั้นการเรียบเรียงเสียงประสานให้มีบทเพลงมีความน่าสนใจ ไม่จำเจ จึงเป็นความท้าทายสำหรับผู้เรียบเรียง

ภาพที่ 7 QR Code โน้ตเพลงพระราชาในนิทาน

ภาพที่ 8 QR Code วิดีโอการแสดงเพลง
พระราชาในนิทาน

บทเพลงที่ 5 เพลงของพ่อ บทเพลงมีความยาว 73 ห้อง เริ่มต้นในบันไดเสียง ดี เมเจอร์ นำเสนอทำนองเพลงโดยแนวเทเนอร์ จากนั้นในห้อง 53 เปลี่ยนบันไดเสียงเป็น อี แฟลท เมเจอร์ และ อี เมเจอร์ ตามลำดับ โดยทำนองเพลงอยู่ในแนวโซปราโนเป็นหลัก แนวประสาน ทำหน้าที่เหมือนเครื่องดนตรีบรรเลงประกอบ

ภาพที่ 9 QR Code โน้ตเพลงเพลงของพ่อ

ภาพที่ 10 QR Code วิดีโอการแสดงเพลง
เพลงของพ่อ

2) แนวทางการสอนการขับร้องประสานเสียงจากบทเพลงที่เรียบเรียงขึ้นใหม่

2.1) ด้านทำนองและเสียงประสาน

2.1.1) ควรระวังการร้องทำนองโดยไม่เพี้ยน ซึ่งกรณีที่จะร้องเพี้ยน คือ เมื่อร้องโน้ตซ้ำ แนวโน้ตกระโดดเป็นขั้นคู่โดยเฉพาะขั้นคู่กว้าง เช่น เพลงในหลวงของแผ่นดิน แนวเบส ห้อง 5 หรือคู่ที่ไม่ค่อยนิยมใช้ เช่น คู่สี่อ็อกเมนเต็ด หรือทริยโทน เช่น เพลงของพ่อ แนวโซปราโน ห้อง 61 โน้ตที่ทำดำเนินไปในลักษณะของทริยแอด เช่น เพลงต้นไม้ของพ่อ แนวเทเนอร์ ห้อง 30 ดำเนินเป็นคอร์ดดิมินิชท์ ควรฝึกสอดทักษะในระยะยาวเพื่อนักเรียนจะสามารถร้องได้ตรงระดับเสียงและสามารถได้ยินเมื่อเสียงเพี้ยนและแก้ไขได้ สามารถฝึกได้โดยการร้องบันไดเสียงแบบเมเจอร์ ไมเนอร์ ทั้งแบบเมโลดิกและฮาร์โมนิก นอกจากนั้นยังควรฝึกร้องทริยแอดทุกรูปแบบทั้งแบบธรรมดาและแบบพลิกกลับ และฝึกร้องขั้นคู่ทั้งแบบไดอาโทนิคและโครมาติก รวมทั้งผสมผสานการร้องกระโดดขั้นคู่แบบต่าง ๆ ด้วย

2.1.2) ควรระวังการร้องให้ตรงระดับเสียงเมื่อมีการเปลี่ยนบันไดเสียงทั้งแบบที่เป็นการย้ายบันไดเสียง (modulation) แบบประเพณีนิยมที่มีการเตรียมการล่วงหน้า เช่น เพลง “ในหลวงของแผ่นดิน” ห้อง 60-63 และการเปลี่ยนบันไดเสียงอย่างไม่มีการเตรียม เช่น เพลง “เพลงของพ่อ” ห้อง 53 และ 61 ทำการฝึกโดยการร้องบันไดเสียงและขั้นคู่ ทั้งแบบไดอาโทนิคและโครมาติก และแยกซ้อมทีละแนว โดยคิดเป็นขั้นคู่ ในการฝึกซ้อมช่วงนี้ให้ร้องทีละโน้ตไปทีละแนวและร้องพร้อมกัน ผู้สอนคอยฟังให้ถูกต้องตามระดับเสียงและฝึกนักเรียนให้หัดฟังเช่นกัน

2.1.3) ในการประสานเสียงที่มีการให้โน้ตนอกคอร์ดแบบโน้ตแขวน (suspension) เพื่อให้เสียงประสานมีสีสัน เช่น เพลงโอ้พระคีนสรวง แนวอัลโต ห้อง 24 โน้ตตัวเอฟเป็นโน้ตแขวนของคอร์ด ซี เมเจอร์ และเกล่าเป็นโน้ตตัวอี ซึ่งทำหน้าที่เป็นโน้ตเกล่า (resolution) ในจังหวะที่ 3 กรณีเช่นนี้ ควรให้กลุ่มอัลโตร้องตัวเอฟ ดังขึ้นเล็กน้อยเพื่อจะได้ยินโน้ตแขวนที่ชัดเจน และเบาลงเมื่อเกล่าเป็นการเกล่าเพื่อให้อารมณ์ผ่อนคลาย ควรฝึกให้ผู้ร้องได้ยินเมื่อหน้าที่ของโน้ตที่ตนร้องเป็นขั้นคู่กระด้าง (dissonance) กับโน้ตในแนวอื่น

เพื่อจะสามารถระวังก้องระดับเสียงให้แม่นยำได้ และยังสามารถสร้างความน่าสนใจในเชิงเสียงประสานให้กับบทเพลงได้ด้วย

2.1.4) โน้ตเอื้อนที่ผู้ประพันธ์เขียนไว้เพื่อความชัดเจนในการร้องวรรณยุกต์ เช่นเพลง โอ้พระคีนสรวง ในแนวโซปราโน ควรขับร้องตามที่ผู้ประพันธ์ได้ระบุไว้ โดยใช้โน้ตแบบโน้ตเปียด (acciacatura) ในเวลาร้อง ต้องร้องโน้ตเปียดให้ตรงกับจังหวะ และเอื้อนไปหาโน้ตหลักต่อโดยไม่รีบร้อน รักษาความเป็นธรรมชาติของวรรณยุกต์ในภาษาไทยไว้

2.1.5) การจับเสียงเริ่มต้นโน้ตตัวแรกของแนวในบางครั้งไม่ใช่สิ่งที่ง่าย เช่น โน้ตตัวแรกของแนวเทเนอร์ในเพลง ต้นไม้ของพ่อ การฝึกร้องขึ้นคู่จะสามารถช่วยได้ ซึ่งให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ที่เป็นขึ้นคู่ 6 โหมดกับแนวอัลโต อาจให้เทเนอร์ร้องมาด้วยกันกับแนวอัลโตแล้วกระโดดกลับมาร้องโน้ตเอฟชาร์ปในแนวของตนเอง

2.2) ด้านจังหวะ

2.2.1) ต้องคำนึงถึงการรักษาจังหวะให้คงที่ ไม่เร่งจังหวะเมื่อมีจังหวะแบบขัด (syncopation) ในบทเพลง โอ้พระคีนสรวง ห้องที่ 18-19 เพลง ในหลวงของแผ่นดิน แนวอัลโตและเทเนอร์ ห้อง 60-63 เพลงต้นไม้ของพ่อ และตลอดทั้งเพลงใน เพลงของพ่อ ครูผู้สอนสามารถให้นักเรียนใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการช่วงรักษาจังหวะให้คงที่ได้ เช่น เคาะเท้า ตบมือเบา ๆ หรือขยับตามจังหวะได้

2.2.2) รูปแบบของจังหวะแบบสามพยางค์ (triplet) หรือสามพยางค์ที่มาพร้อมกับโน้ตสองพยางค์ (duplet) เช่นเพลงในหลวงของแผ่นดิน ในห้องที่ 86 สามารถสอนได้โดยให้นักเรียนพูดคำตามจังหวะให้ถูกต้องก่อนแล้วจึงร้อง

2.2.3) ในกรณีที่จังหวะในแนวของตนเองแตกต่างจากจังหวะโน้ตของแนวอื่น ๆ หรือมีความน่าสนใจ เช่น เพลงพระราชานินทาน แนวอัลโตและเทเนอร์ ห้อง 54-55 แนวโน้ตเข้บัตหนึ่งขึ้นที่ล่อกับแนวโซปราโน หรือเพลง ต้นไม้ของพ่อ แนวเทเนอร์ ห้องที่ 5 ควรร้องให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อเน้นความหลากหลายของการเขียนจังหวะของแนวประสาน ทำให้บทเพลงน่าสนใจยิ่งขึ้น เช่น เพลงต้นไม้ของพ่อ แนวเทเนอร์ ห้องที่ 5

2.2.4) มีช่วงที่จังหวะต้องมีความแม่นยำเป็นพิเศษคือในเพลงพระราชานินทาน แนวโซปราโน อัลโต และเทเนอร์ ห้องที่ 13-14 ส่วนแนวจังหวะที่เหมือนแนวดับเบิลเบส หรือเบสไฟฟ้า เช่นในแนวเบส เพลง เพลงของพ่อ ควรมีจังหวะแม่นยำฟังชัดเจนเช่นกัน เนื่องจากเป็นโครงสร้างของเพลงให้กับแนวอื่น

2.3) ด้านอื่น ๆ

2.3.1) ความสมดุลระหว่างแนวเสียง (balance) ความสมดุลในทางดนตรีนี้หมายถึง ผู้ฟังควรได้ยินช่วงที่เป็นทำนองหลักหรือมีความสำคัญในบทเพลงอย่างชัดเจน เช่น เพลงโอพระคัมภีร์สรรพ์ ห้อง 13-15 ทำนองอยู่ในแนวเทเนอร์และเบสในช่วงเสียงต่ำ ส่วนโซปราโนและอัลโตเป็นเสียงประสานในช่วงเสียงสูง โดยธรรมชาติแล้วจะได้ยินโซปราโนและอัลโตชัดเจนกว่า ในระหว่างร้อง โซปราโนและอัลโตจึงต้องร้องเบาลงแล้วฟังทำนองในแนวเทเนอร์และเบสในเวลาเดียวกัน

2.3.2) ผู้สอนจำเป็นต้องตัดสินใจในเรื่องของการร้องวรรณยุกต์ภาษาไทยให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจคำร้องได้ แนวเสียงที่ร้องทำนองหลักเป็นแนวเสียงที่ต้องเพิ่มโน้ตพิเศษเพื่อเอื้อนออกเสียงวรรณยุกต์ได้อย่างชัดเจน ส่วนแนวประสานเสียงไม่ต้องเอื้อน

3) ผลที่ได้จากการถ่ายทอดบทเพลงผ่านวิธีสอน

จำนวนผู้เข้าร่วมฟังการบรรยายประกอบการแสดงการถ่ายทอดบทเพลงเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร: การตีความและการสอน มีจำนวนทั้งสิ้น 53 คน ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยมีรายละเอียดข้อมูลทั่วไป ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิง 28 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 และเพศชาย 25 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 โดยส่วนใหญ่มีช่วงอายุอยู่ที่ 30-39 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 37.70 รองลงมาคือช่วงอายุ 20-29 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30 โดยกลุ่มผู้ชมที่น้อยที่สุดคือ กลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.90 และเมื่อถามถึงประสบการณ์ในการขับร้องประสานเสียง ผู้เข้าฟังการบรรยายส่วนใหญ่ จำนวน 48 คน มีประสบการณ์ในการขับร้องประสานเสียง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 90.60 ของผู้เข้าฟังการบรรยาย

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของระดับความพึงพอใจที่มีต่อการบรรยายประกอบการแสดง

รายการ	Mean	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. บทเพลงที่นำมาแสดงมีความไพเราะ	4.64	0.57	มากที่สุด
2. บทเพลงที่นำมาแสดงมีความหลากหลาย	4.57	0.59	มากที่สุด
3. การบรรยายประกอบการแสดงทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจบทเพลงมากขึ้น	4.65	0.59	มากที่สุด
4. การบรรยายประกอบการแสดงทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจวิธีการสอนการขับร้องประสานเสียงโดยรวมมากขึ้น	4.91	0.32	มากที่สุด
5. ข้าพเจ้ามีความเข้าใจในวิธีการสอนของบทเพลงที่นำเสนอ	4.69	0.59	มากที่สุด
6. ข้าพเจ้ามีความซาบซึ้งต่อบทเพลงที่นำมาแสดง	4.68	0.56	มากที่สุด
7. ข้าพเจ้ามีความประทับใจในการแสดงครั้งนี้	4.69	0.59	มากที่สุด
รวม	4.69	0.54	มากที่สุด

ตาราง 2 พบว่า ผู้เข้าฟังการบรรยายประกอบการแสดงการถ่ายทอดบทเพลงเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร: การตีความและการสอน มีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด ($M = 4.69$, $SD = 0.54$) โดยหัวข้อที่ได้รับคะแนนความพึงพอใจมากที่สุด คือ การบรรยายประกอบการแสดงทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจวิธีการสอนการขับร้องประสานเสียงโดยรวมมากขึ้น ได้รับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($M = 4.91$, $SD = 0.32$) รองลงมา คือ ข้าพเจ้ามีความเข้าใจในวิธีการสอนของบทเพลงที่นำเสนอ และ ข้าพเจ้ามีความประทับใจในการแสดงครั้งนี้ ได้รับความพึงพอใจเท่ากันในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($M = 4.69$, $SD = 0.59$) ข้าพเจ้ามีความซาบซึ้งต่อบทเพลงที่นำมาแสดง ($M = 4.68$, $SD = 0.56$) โดยหัวข้อที่ได้รับคะแนนความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ บทเพลงที่นำมาแสดงมีความหลากหลาย ($M = 4.57$, $SD = 0.59$) ซึ่งได้รับความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเช่นกัน

4) ประเมินการยอมรับหรือมุมมองที่นักเรียนประสานเสียงมีต่อวิธีการสอนที่นำเสนอ

ข้อมูลจากจำนวนผู้เข้าร่วมการขับร้องประสานเสียงบทเพลงเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร: การตีความและการสอน มีจำนวนทั้งสิ้น 21 คน โดยขับร้องบทเพลงทั้งหมด 5 เพลง เรียนทั้งหมด 8 ครั้ง ๆ ละ 2 ชั่วโมง ได้รับ

การตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้เข้าร่วมการขับร้องประสานเสียง โดยมีรายละเอียดข้อมูลความพึงพอใจ ดังนี้

ตาราง 3 ความพึงพอใจด้านการสอนการขับร้องประสานเสียง

รายการ	Mean	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. บทเพลงที่นำมาขับร้องมีความไพเราะ	4.92	0.31	มากที่สุด
2. บทเพลงที่นำมาขับร้องมีความหลากหลาย	4.70	0.50	มากที่สุด
3. การเรียบเรียงเสียงประสานของบทเพลงมีความไพเราะและเหมาะสมกับการขับร้องประสานเสียง	4.92	0.30	มากที่สุด
4. ช่วงเสียงที่ใช้ในบทเพลงมีความเหมาะสมกับระดับเสียงของกลุ่มเสียงที่ข้าพเจ้าขับร้อง	4.91	0.32	มากที่สุด
5. รูปแบบของจังหวะที่พบในบทเพลงไม่ซับซ้อนเกินไป	4.91	0.76	มากที่สุด
6. ผู้สอนมีกระบวนการสอนด้านการขับร้องทำนองและเสียงประสานในบทเพลงที่ทำให้ผู้ขับร้อง ร้องบทเพลงทั้ง 5 ได้	4.93	0.76	มากที่สุด
7. ผู้สอนมีกระบวนการสอนเพื่อให้ผู้ขับร้องมีความเข้าใจรูปแบบของจังหวะในบทเพลง	4.92	0.31	มากที่สุด
8. ผู้สอนมีกระบวนการสอนทักษะการฟังแนวเสียงอื่น ๆ ในขณะที่ขับร้องประสานเสียงเพื่อความสมบูรณ์ของเสียงประสาน	4.93	0.28	มากที่สุด
9. ข้าพเจ้ามีความประทับใจในการแสดงครั้งนี้	4.97	0.18	มากที่สุด
รวม	4.90	0.41	มากที่สุด

ตาราง 3 พบว่า ผู้เข้าร่วมการขับร้องมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.90$, $SD = 0.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นหัวข้อต่าง ๆ พบว่า หัวข้อที่ได้รับคะแนนความพึงพอใจมากที่สุด คือ ข้าพเจ้ามีความประทับใจในการแสดงครั้งนี้ได้รับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($M = 4.97$, $SD = 0.18$) รองลงมา คือ ผู้สอนมีกระบวนการสอนทักษะการฟังแนวเสียงอื่น ๆ ในขณะที่ขับร้องประสานเสียงเพื่อความสมบูรณ์ของเสียงประสาน ($M = 4.93$, $SD = 0.28$) ผู้สอนมีกระบวนการสอนด้านการขับร้องทำนองและเสียงประสานในบทเพลงที่ทำให้ผู้ขับร้อง ร้องบทเพลงทั้ง 5 ได้ ($M = 4.93$, $SD = 0.76$) ผู้สอนมีกระบวนการสอนเพื่อให้ผู้ขับร้องมีความเข้าใจรูปแบบของจังหวะในบทเพลง ($M = 4.92$, $SD = 0.31$) โดยหัวข้อ

ที่ได้รับคะแนนความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ บทเพลงที่นำมาขับร้องมีความหลากหลาย ($M = 4.70$, $SD = 0.50$) ซึ่งได้รับความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเช่นกัน

อภิปรายผล

การวิจัยในลักษณะนี้ในด้านของการสอนขับร้องประสานเสียงเพลงไทย เป็นงานวิจัยที่ยังไม่เคยมีผู้ทำมาก่อนทั้งในด้านการวิเคราะห์บทเพลงและการนำเสนอวิธีการสอน จึงเป็นงานวิจัยใหม่ที่มีนำไปใช้ได้ทางปฏิบัติ

ผลการจัดให้มีการเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงขับร้องประสานเสียง 5 เพลง สำหรับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยอภินันต์ จันทวิโรจน์ ได้แก่ เพลง ในหลวงของแผ่นดิน ต้นไม้ของพ่อ โอ้พระคีนสรวง พระราชาในนิทาน และเพลงของพ่อ เป็นการเพิ่มตัวเลือกบทเพลงขับร้องประสานเสียงภาษาไทยที่มีคุณภาพได้รับการรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งด้านการประพันธ์เพลง ดนตรีศึกษา และการสอนขับร้องประสานเสียง ว่ามีคุณค่าสำหรับใช้ในการสอน เนื่องจากใช้เทคนิคการเรียบเรียงเสียงประสานที่มีความหลากหลาย เสริมสร้างการเรียนรู้และมีช่วงเสียงและความยากที่เหมาะสม

วิธีการสอนที่นำเสนอสร้างขึ้นโดยอ้างอิงจากการวิเคราะห์บทเพลงในประเด็นของ จังหวะ ทำนอง และเสียงประสาน ตามหลักการวิเคราะห์บทเพลง เพื่อนำเสนอวิธีการสอนขับร้องประสานเสียงและจิตวิทยาการเรียนรู้ทางด้านดนตรีโดยเน้นการสอนหรือแก้ไขปัญหาจากจุดเล็ก ๆ ไปถึงปัญหาที่ใหญ่ขึ้น

การนำเสนอการสอนมีความเข้าใจง่าย สามารถช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจถึงกระบวนการสอน และมีความชื่นชมในความไพเราะของบทเพลง

ในส่วนของผู้เรียนซึ่งในที่นี้คือนักเรียนประสานเสียง ที่ผ่านการเรียนทักษะขับร้องประสานเสียงในบทเพลงทั้ง 5 เพลง จำนวนทั้งสิ้น 8 ครั้ง ๆ ละสองชั่วโมง ก็มีความพึงพอใจในวิธีการสอนที่ช่วยให้ได้มีการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการขับร้องประสานเสียงมากขึ้น และมีความเข้าใจในบทเพลงทั้ง 5 มากขึ้น ช่วยให้สามารถเข้าใจ ขับร้องบทเพลงได้ดีขึ้น และมีความซาบซึ้งในบทเพลงมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การสอนกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ใช้เวลาในการสอน 8 ครั้ง เป็นเวลาที่ไม่มากนัก แต่เพียงพอสำหรับกลุ่มที่มีพื้นฐานด้านดนตรีและมีประสบการณ์ในการขับร้องประสานเสียง แต่ในการนำไปสอนวงขับร้องประสานเสียงในโรงเรียนระดับมัธยมหรือในวงที่ประสบการณ์

ไม่มากนักอาจต้องใช้เวลามากขึ้น

2. การฝึกซ้อมโสตทักษะและทักษะการขับร้อง เป็นทักษะที่ต้องใช้เวลาในการสร้าง
จึงเป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถพัฒนาได้ในเวลาอันสั้น

รายการอ้างอิง

- Apfelstadt, H. (2000). First things first selecting repertoire: Finding quality, teachable repertoire appropriate to the context, compatible with the national standards, and interesting to play is an achievable goal. *Music Educators Journal*, 87(1), 19-46.
- Dean, B. (2011). *A repertoire selection rubric for preservice and beginning choral conductors based on criteria of aesthetic and pedagogical merit* (Doctoral Dissertation, University of Cincinnati). Retrieved from <https://etd.ohiolink.edu/>
- Gordon, E. E. (2007). *Learning sequences in music: A contemporary music learning theory*. Chicago, IL: GIA Publications.
- Henderson, W. J. (1898). *What is good music?: Suggestions to persons desiring to cultivate a taste in musical art*. C. Scribner's sons. Retrieved from <https://ia800302.us.archive.org/15/items/whatisgoodmusics00hendrich/whatisgoodmusics00hendrich.pdf>
- Lamb, G. H. (1988). *Choral techniques*. Boston, MA: McGraw-Hill.
- Yarbrough, C., & Price, H. (1989). Sequential patterns of instruction in music. *Journal of Research in Music Education*, 37(3), 179-187. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/3344668>

.....
ผู้เขียน

อาจารย์ ดร.ภาวศุทธิ์ พริยะพงษ์รัตน์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ
ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อีเมล: pawasut.p@chula.ac.th

หมายเหตุ: งานวิจัยนี้ได้รับสนับสนุนทุนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ